

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 1. De iis quæ vniuerse spectant ad ipsum quartum Decalogi
præceptum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

LIBER QUINTVS, ET TOTIVS OPERIS VIGESIMVS.

DE IIS QUÆ PERTINENT AD SPECIALEM RATIONEM IUDICANDI DE PECCATIS IN ORDINE AD QUARTUM DECALOGI PRÆCEPTUM.

PRÆFATIO.

ACTENS Deo iuuante persecuti sumus rationem specialem iudicandi de peccatis habito respectu ad præcepta primæ tabulæ Decalogi. In secunda tabula primo loco offertur præceptum de honorandis parentibus datum Exod. 20. his verbis: Honora patrem tuum, & matrem tuam, vt sis longæuus super terram. Ex quo iudicandi de peccatis ratio specialis continetur primo illius explicatione in vniuerso genere: secundo, declaratione obligationis mutue inter parentes, & filios: quorū quatuor distinguuntur genera pro quaduplici nomine, quo ad quandā Dei similitudinem, alii præ eminentes aliis, eorū parentes esse censei possunt: ac in primo genere sunt, qui alios secundum carnem procrearunt & aluerunt: in secundo, qui spiritualiter genuerunt in Christo spiritualiterque gubernant vt Episcopi, & Curati, ceteriq; animarum curam gerentes: in tertio, qui ciuilitate gubernant, vt Reges ceteriq; Principes, ac Magistratus temporales: in quarto, omnes alii qui curam aliorum gerunt, vt mariti, vxorum: magistri, discipulorum: tutores, & curatores, pupillorum: domini, seruorum. Quæ cum ita sint, distinguendus est hic liber aliquot capitibus, quorum primum sit de iis quæ in genere ad hoc præceptum pertinent. Reliqua de obligationibus adinuicem parentum & filiorum cuiusque generis ante memoratorum.

CAPVT I.

De iis quæ vniuersè spectant ad ipsum quartum Decalogi præceptum.

SVMMARIVM.

- 1 Ratio cur quarto loco in Decalogo ponatur præceptum, de honorandis parentibus.
2 Quid sit quod iubetur per illud.
3 Qui parentum nomine in eo comprehendantur.
4 De premio longæ vitæ quod eidem præcepta adiungitur.
5 Explicite quidem filijs tantum imponitur idem præceptum, sed implicite imponitur & patribus.

sunt quorum beneficiis nemo potest respondere: nimirum Deus & pater, cuius testimonij meminit D. Thom. in cit. quæst. 100. art. 7. ad 1.

Pro plena autem intelligentia sententiæ, quam istud idem præceptum continet. Notandum est primo, quod varie quidem soleat honor describi; sed hanc inter ceteras videri probandam illius descriptionem, quam ponit Alexand. Alensis in cit. quæst. 33. memb. 2. art. 2. & 3. in fine, cum ait: quod honor est protestatio præminentie in exhibendo aliquid ei, qui honoratur. Hæc enim ceteris clarius aperit idem quo ipsius honoris formale consistit: pura in protestatione præminentie: illud enim quod exhibetur, nempe beneficium, obsequium, obedientia, reuerentia, & aliud eiusmodi, materialiter tantum dici honor, vt idem Alexand. ait in memorato art. 3. Quod igitur hoc præcepto iubemur parentes honorare, idem est ac nos iuberi vt eorum præminentiam, exhibitione aliqua protestemur; quænam vero illis sint exhibenda in hanc protestationem, quæve hic honor, qui parentibus tribendus est, complectatur: diuersimode Doctores exprimunt. Placet autem quod ait Concil. Colon. in expositione huius præcepti (quod etiam Alexandrum Alensem secuti tradunt in verbo Filij, Sylu. num. 25. Tabienanum. 17. ac Arnola in principio) talem honorem complecti tria: amorem scilicet, obedientiam, & reuerentiam: quæ parentibus non tantum affectu sed etiam re ipsa & effectu exhibeantur. Qualiter vero hæc in particulari sint accipienda constabit ex postea dicendis.

Nu. 2.

Notandum est secundo, quod iam initio obiter attingimus, parentū nomine primo ac principaliter hic intelligi eos ex quibus sumus secundū carnem geniti, vt Conc. Colon. & Catechism. Conc. Trid. editus exponunt: quibus cōsentit Nauar. in Ench. c. 14. n. 3. Intelliguntur deinde Ecclesiæ præfides & pastores ac sacerdotes, vt iubetur ex eis dē: quæ etiam tradunt D. Anto. 1. part. tit. 14. c. 4. §. 6. & Alex. Alens. in cit. q. 33. memb. 1. art. vnic. Præterea cōprehenduntur ij qui potestate habent sæcularem, & Rempub. gubernant ex Conc. Colon. & Catechismo Conci. Trid. ac D. Anton. & Nauar. in iisdem locis. Deniq; omnes qui nostri curā gerunt, patres nostri dicuntur.

Nu. 3.

RECEPTVM de honorandis parentibus, quod quartum est ordine in Decalogo, merito primū locum habet in secunda tabula. Cum enim omnia quæ in ea continentur, respiciant proximum; maxime autem omnium nobis proximi sint parentes, præceptum sane quod de eis honorandis traditur, præferendum fuit reliquis. Adde quod cum in præcedentibus primæ tabulæ præceptis actum sit de honore exhibendo Deo, qui principium est vniuersale omnium; proximum fuerit, vt agei etur de honore parentum qui sunt particulare nostrum principium. Id quod post D. Thom. 1. 2. quæst. 100. art. 6. & 2. 2. quæst. 122. art. 5. & Alexandrum Alensem 3. part. quæst. 33. de quarto præcepto, membro tertio, art. 3. annotant D. Anton. 1. part. tit. 14. cap. 4. §. 5. & Sotus lib. 2. De iust. & iure, quæst. 4. art. 5. Concilium Coloniense in expositione huius præcepti in principio: vbi dicitur conuenisse, vt post præcepta primæ tabulæ quibus ad Deum ordinatur præceptum de honorandis parentibus proxime sequeretur: cum illi nobis Dei loco sint hoc nomine, quod ab illis vitam acceperimus, & multa alia necessaria, in quo habent similitudinem cum Deo. Vnde, vt Philo Iudæus in lib. De Decalogo dixit, illi medij sunt inter Deum & alios proximos: & pietas quæ illis debetur admodum affinis est ei, quæ debetur Deo: siquidem vel Aristot. teste in lib. 8. Ethic. cap. vlt. Duo

REGINALDUS... RAKIS... EV

cuilibet modi sunt tutores, curatores, domini, magistri, & mariti, quoad uxores, iuxta eosdem auctores. Quinetiam senes, & etate proeecti suo modo patres dicuntur, vt notantur Concil. Colon. & Catechismus Concilij Tridentini. D. Thom. quoque 2. 2. quæst. 122. art. 5. ad 2. & Soto in 2. De iustit. & iur. quæst. 4. art. 5. significant patriam & consanguineos appellatione parentum hic comprehendi: quod idem loco cit. tangit Nauarrus. Cæterum ad omnia prædicta parentum genera præceptum istud sic extenditur, vt honor debitus parentibus carnalibus sit regula, & mensura honoris, qui aliis omnibus debetur. Parentum vero carnalium nomine intellige non tantum patrem & matrem, sed etiam omnes ascendentes in recta linea, hoc est auum, & auiam, abauum & abauiam; proauum, & proauiam qui mediate nos secundum carnem genuerunt.

4. Notandum tertio, conuenienter huic præcepto de honorandis parentibus adiunctum fuisse præmium illis verbis, vt sit longæuis super terram. Scilicet conuenientia rationes diuersæ videri possunt apud D. Thom. 1. 2. quæst. 100. art. 7. ad 3. & Alexan. Alen. in eadem quæst. 33. memb. 3. art. 2. D. Anton. 1. par. tit. 14. cap. 4. §. 8. Vnam enim attigisse sufficeret; nempe ideo seruantibus hoc præceptum fuisse propositum eiusmodi præmium; longitudinem inquam vitæ, quia decentissimum est, vt vita iis prolongetur qui parentes colunt, & quibus post Deum eam acciperent. Quæ ratio est D. Thom. 2. 2. quæst. 122. art. 5. ad 4. & Soti in fine citati art. 5. aliorumq; communiter.

Cæterum longitudo ea intelligenda est promissa, non solum pro futura sed etiam pro presenti vita ex D. Thoma & Soto in iisdem locis, & constat ex illo prioris ad Timoth. cap. 4. Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc est, & futuræ. Vbi D. Paulus alludit ad hoc quartum præceptum, in quo iniungitur parentum honoratio, quæ actus est spectans ad virtutem pietatis, iuxta ea quæ tradit D. Thomas 2. 2. quæst. 101. art. 1. & post eum D. Anton. 4. par. tit. 5. cap. 9. in princip. & Nauar. in Enchir. cap. 14. num. 1. Cur vero non semper ita eueniat, vt is qui parentes honorat, diu viuat, quin potius aliquando, vt breuiore vita potiat: ratio est, quia promissionem bonorum temporalium semper ordinatur ad promissionem vitæ æternæ; & ideo si contingat, vt temporalis vitæ longior, detrimentum sempiternæ vitæ adferat alicui, Deus illum ad se aduocat: quod post D. Thom. 2. 2. quæst. 122. art. 5. ad 4. annotant Concil. Colon. & Catechismus Concilij Tridentini in expositione huius præcepti versus finem.

5. Notandum est quarto, quod licet in hoc præcepto agatur præcise de honore qui à filiis exhibendus est parentibus; ipsum tamen implicite comprehendere obligationem parentum erga filios, quæ pariter est virtus pietatis, de cuius actu hoc præceptum censetur datum: sicut præcedentia de actibus virtutis religionis: hocq; est quod aliqui dicunt, præceptum istud de honorandis parentibus, esse vltro citroque obligatorium. Cur autem expressa mentio facta sit tantum de honore parentum, nihilq; dicatur de filiis honorandis D. Anton. 1. par. tit. 14. cap. 4. §. 5. post Alexan. Alen. 3. par. quæst. 33. memb. 3. art. 1. rationem reddit: quod naturalis inclinatio factis ostendat in patribus, quod debeant filiis obsequium & beneficium. De quo præstando non fuit proinde opus dare in Decalogo præceptum; vt nec de amore sui, quem naturalis inclinatio factis commendat.

Porro sicut hic per parentes intelliguntur etiam alij à carnalibus vt in 2. notab. dictum est; ita etiam censendum est sub hoc præcepto continere quoque eam obligationem quæ iisdem habent in ordine ad illos quorum censentur quasi parentes: nempe obligationem, quæ incumbit Prælato in ordine ad subditos & domino in ordine ad seruos, &c.

CAPVT II.

De obligatione filiorum erga parentes ex vi huius præcepti.

SVMMARIVM.

- 6 Obligatio filiorum erga parentes, ad quæ sit, & qualiter sit ad mortale.
- 7 Obligatio filiorum ad amorem parentum.

- 8 Talis amor exigit tum fugam odij contrarij, tum exhibitionem eiusdem amoris.
- 9 Obligatio filij subueniendi necessitati spiritali parentum.
- 10 Obligatio eiusdem subueniendi necessitati corporali eorundem.
- 11 Filius non potest ingredi religionem relinquendo patrem in extrema necessitate, nisi ei aliunde valeat sufficienter providere.
- 12 An is qui iam est professus teneatur ob similitudinem necessitatem egredi religionem.
- 13 Conditiones quas talis egressus requirit vt sit licitus.
- 14 Obligatio filij subueniendi parentibus etiam condemnatis perire fame, & constitutus in necessitate spiritali.
- 15 Obligatio filiorum obediendi parentibus.
- 16 Quod non obedire parentibus sit aliquando peccatum mortale.
- 17 De iis in quibus filius tenetur, aut non tenetur sub mortali obedire parentibus.
- 18 Quomodo teneatur filius obedire parentibus quoad matrimonium contrahendum.
- 19 Quod pater non debeat cogere filium, aut filiam ad matrimonium cum aliqua certa persona inuendendum.
- 20 Quod filij non teneantur obedire parentibus precipientibus, aut prohibentibus ingressum religionis.
- 21 Quid agere debeat filius cum parentibus nulla necessitate compulsi impediunt ipsius ingressum in religionem.
- 22 Quid operetur patria potestas.
- 23 Modi quibus filius ab eadem potestate liberatur.
- 24 De peccato filij percutientis, aut contumeliam afficientis parentes, aut nolentes eos agnoscere.
- 25 Quando sit, aut non sit permissa filio parentum accusatio.
- 26 De patre filius conqueri potest in iudicio: non item contra eum ferre testimonium.
- 27 Documenta de peccato quod filij committunt accipiendo, vel excipiendo bona paterna.
- 28 Quomodo filius possit in eorum accipere aliqua de bonis paternis in mercedem laboris quem suscipit in aliis adaugendis, aut conseruandis.

TRIA potissimum sunt (vt ex Concil. Colon. in præced. cap. sub finem primi notabilis attigimus) quæ filij parentibus tenentur exhibere, vt debitum illis honorem impendant: amorem nimirum, obedientiam, & reuerentiam. De quibus in particulari quædam annotabimus quæ maxime ad institutum nostrum facere videntur: si tamen duo de iisdem vniuersè præmiserimus. Alterum est, quod quamuis talia aliquando debeantur aliis proximis; facilius tamen peccatum mortale committatur, cum denegantur patri, quam cum denegantur aliis. Nam etsi grauitas materiæ, semper requiratur ad peccatum mortale: illa tamen iniuria, quæ respectu aliorum est leuis: respectu patris sæpe est grauis. Alterum est quod quando peccatum mortale contra patrem committitur, oriatur noua circumstantia in confessione expræcienda: vt si quis percussit patrem, non est satis si dicat se percussisse proximum, sed explicare debet se percussisse patrem: vt bene notat Nauar. in Enchir. cap. 14. num. 11.

SECTIO I.

De obligatione filiorum ad amorem parentum.

Atque vt ad particularia ipsa veniamus. Notandum est primo, quod ad amorem attinet, non posse in dubium vocari, quin parentes sint maxime diligendi: si enim quemque proximum vt nos ipsos diligere debemus, quid de parentibus sentiendum est? qui & proximi nobis sunt, & vitæ nostræ causa: qua ex parte in eis quoddam diuinæ maiestatis vestigium adumbratum est, vt habet Concil. Colonien. in expositione huius præcepti, versus, iubet. Inde inferens nos post Deum intimo, ac supremo amore parentem prosequi, amplectique debere. Nec aduerterat quod Lucæ 14. Christus dicit discipulum suum esse non posse eum, qui patrem & matrem odio non habuerit: solum enim voluit patrem & matrem non esse ipsi præferendos: quin potius ipsum esse omnino anteponendum, vt recte notauit idem Concil. Colon. in seq. versus, Sed dices: & post ipsum Nauar. in cit. cap. 14. num. 4.